

HESSEL BOERSMA

PLAATS: VEENWouden (FR.)

BEDRIJF: 300 OOIEN EN 21 HA
GRASLAND

OVERIG: KINDEROPVANG

'Niets is duurder dan een lam dat klaar is'

Een man van vlees. Dat is Hessel Boersma letterlijk en figuurlijk. Vroeger was hij slager met hart en ziel, nu is hij vleeslamproducent. Een gelukkige schapenhouder die volop van zijn vak geniet: "Ik voel me miljonair, maar ik moet wel erg hard werken voor mijn centen."

Het bedrijf van Hessel en Aafke Boersma is volop in ontwikkeling. "Vijf jaar geleden was het terrein hier zwaar verwaarloosd. Vooral onkruid vertoonde zich en het gras stond zowat tot schouderhoogte." Jarenlang was Boersma chef-slager, totdat hij werd afgekeurd. Na lang denken en zoeken besloot hij om van zijn schapenhobby zijn beroep te maken. Veel geld was er niet voorhanden. "De enige manier om het plan te realiseren was met zo goedkoop mogelijke grond en gebouwen."

BUITENKANSJE

Die kans deed zich voor in Het Buitenveld van Veenwouden. "Het land was sterk verarmd, maar ik vond het echt een buitenkansje." Hij huurde het eerst een jaar om na te denken over het plan en toestemming te krijgen om te bouwen. "Iedereen verklaarde me voor gek", zegt Boersma. Hij kreeg een milieuvergunning voor 600 schapen onder dak en kocht het land voor 13.500 euro per hectare. Boersma pakte het land drastisch aan en liet het eerst twee keer maaien. "De 300 balen hooi hebben we verkocht aan een manege in Amersfoort. Ik wilde de onkruidzaden zo ver mogelijk weg hebben." Het land werd doodgespoten, doorgezaaid met Engels raaigras en grondig gegreppeld. Op het terrein liet Boersma een huis en schuur bouwen. Boersma is bewust met zijn grasland en bodem bezig. Daarbij richt hij zich vooral op een goede benutting van dierlijke

mest. "We mogen 250 kilo stikstof per hectare per jaar gebruiken en op een hectare mogen we twintig schapen houden. Dit betekent dat we voldoende ruimte hebben om dierlijke mest aan te voeren."

BODEMLEVEN

Bemesten moet in dienst staan van bodemleven, vindt hij. Daarom gebruikt hij geen kunstmest. "Bemesten met enkel stikstof, fosfaat en kali verzorgt de bodem absoluut niet. Ik maai en bemest op mijn eigen momenten. Je kunt structuur kopen, maar ook zelf telen. Ik wacht met maaien tot er voldoende stengel in het gewas zit."

De mest uit de schapenpotstal bewerkt Boersma met EM, een mengsel van effectieve micro-organismen. "De mest wordt door goede bacteriën sneller omgezet en verbetert de bodemvruchtbaarheid en de groei en kwaliteit van de gewassen aanmerkelijk", ervaart de schapenhouder. De mest wordt in het voorjaar over het land gebracht. De gemiddelde opbrengst ligt op zestien ton droge stof per hectare. "Een goede opbrengst zonder kunstmest

is goed mogelijk, maar heeft tijd nodig. Het land moet afkicken, daarna gaat het elk jaar vooruit. Het gras went eraan om te werken. De planten krijgen lange stevige wortels, waarmee ze diep de grond in kunnen." De EM kost hem vijftig euro per jaar, terwijl hij geen kunstmestkosten meer heeft. "Ook hebben we beduidend minder last van muggen."

De EM wordt eveneens toegepast in het voetbad waardoor de schapen twee keer per jaar gaan. Sindsdien is het percentage kreupelheid met maar liefst 95 procent gedaald. Formaline biedt volgens hem geen oplossing voor klauwproblemen. "De chemische stof doodt alle bacteriën, maar in het land slaan de rotkreupelbacteriën direct weer toe", zegt Boersma. "De goede bacteriën in EM helpen om het dier te beschermen tegen een nieuwe aanval."

STAL BETER BENUTTEN

Boersma maakte in korte tijd de omslag van veertig hobbyschapen naar 300 dieren die bedrijfsmatig worden gehouden. "Toen de ooi-premie in 2006 werd omge-

>>

Kengetallen

Aflamleeftijd:	vanaf 12 maanden
Worpgrootte:	2,2 levend afgeleverd
Start dekperiode:	juli
Dekperiode:	5 weken
Start lammerij:	medio december
Slachtrijpe lammeren:	10-20 weken
Afzet lammeren:	maart-april
Gemiddelde opbrengst:	100 euro per lam

Boersma wil zo veel mogelijk lammeren. Daarom kiest hij voor de Flevolander die drie keer per twee jaar kan aflammeren.

reportage

zet in een bedrijfsgebonden toeslag, hebben we overal schapen gekocht. We hadden een mengelmoes aan rassen en uiteenlopende karakters. We hebben er heel wat mee beleefd”, zegt hij lachend. Boersma gaat de komende jaren diverse veranderingen doorvoeren op zijn bedrijf. Zo wil hij naar drie aflamperiodes per jaar. “De schuur staat negen maanden per jaar leeg. En dat terwijl die onze grootste investering is geweest”, zegt Boersma. “Als we de stal niet beter benutten, is dat weggegooid geld.”

‘Hoe hoger de groeisnelheid, hoe lager de krachtvoerkosten en hoe groter de winst’

Gebruikseigenschappen spelen een grote rol. Daarom is de schapenhouder van plan om alleen verder te gaan met de Flevolandse. “Ons fokdoel is om zo veel mogelijk lammeren voort te brengen. Ik heb liever drie keer 90 euro dan één keer 120. De gemiddelde tussenlamtijd van de Flevolander ligt op acht maanden. Dat betekent 3,2 lam per ooi per jaar. Bovendien lammeren Flevolandse probleemloos af en hebben ze goede moedereigenschappen.” Alle niet-Flevolandse worden volgend voorjaar verkocht. “Dan hebben we kapitaal om te investeren in een uniform koppel.”

HOGE GROEISNELHEID

Boersma gebruikt Engelse Texelaar stamboekrammen (dubbel-ARR). Daaraan geeft hij zo’n 175 euro uit. Bij de ramkeuze selecteert hij op groeisnelheid. “Hoe hoger de groeisnelheid van de nakomelingen, hoe korter de lammeren op het bedrijf zijn, hoe lager de krachtvoerkosten en hoe groter de winst. Niets is duurder dan een lam dat klaar is.” Een ram moet veel vlees hebben, kleine botten en niet te veel vet, vindt Boersma. Na acht weken worden de lammeren gespeend. Ze worden op stal slachtrijp gemaakt. “Uit onderzoek blijkt dat binnen afmesten 22 euro per lam meer kost dan op weidegras slachtrijp maken”, zegt Boersma. “Maar het sterftepercentage

onder lammeren die binnen worden afgemest, is minder dan twee procent, terwijl in het land tien procent heel normaal is. Voor die acht procent heb je heel wat krachtvoer. Daarnaast groeien de lammeren sneller, ontwikkelen ze een betere beveelsheid en zijn er minder kosten voor medicijnen. De winst moet je uit de omzet halen. Dat wordt vaak vergeten.”

De schapenhouder streeft naar een vakkundige aanpak. Binnenkort investeert hij in een RFID-reader en software. “Een automatisch sorteersysteem wordt mijn toekomstige werknemer”, vertelt Boersma lachend. Rijk is hij niet, wel gelukkig. “Ik voel me miljonair, maar moet wel verrekke hard werken om aan de centen te komen.” <<

Boersma ziet veel minder klauwproblemen sinds hij EM toevoegt aan het voetbad.

De ooiën zijn gedekt door een Engelse Texelaar. Ze lammeren in december af.

Er was een mengelmoes aan rassen. Nu gaat de familie Boersma alleen nog verder met Flevolandse.